

Gimnáziumi anyakönyvi adatbázisok

SASFI CSABA

Professzionizáció-történeti Kutatócsoport

Elkészült középiskolai adatbázisok

- ▶ - A keszthelyi gimnázium helybeli diákjai 1806–1849 – névtár adatbázis Néprajzi Múzeum, Keszthely monografikus történeti kutatása keretében (Commodore 64)
- ▶ - A pesti, keszthelyi, nagykanizsai, kőszegi gimnáziumok diákjai 1808–1849 - Számítógépes anyakönyvi adatbázisok, három OTKA projekt keretében, témavezető Bácskai Vera (PC DOS rögzítő alkalmazással)
- ▶ - A szombathelyi gimnázium (1808–1850) és líceum (1818–1850) diákjai – Pákay Arnold kéziratos névtárának digitalizálása Vas Megyei Levéltár keretében NKA támogatással
- ▶ - A Budapesten érettségi vizsgálatot tettek számítógépes névtára 1892–1911 – Budapest Főváros Levéltárában NKA támogatással (MS Office Access)

A középiskolai anyakönyv

A középiskolai anyakönyvek alaptípusait a felvételük-kiállításuk módja és rendeltetésük szerint az alábbiak:

- ▶ *esemény-alkalom*: belépés, kilépés-záróvizsga (érettségi 1850-től)
- ▶ *folyamat, tanulmányok tartama*: az intézményen belüli tanulmányi teljesítmény, magasabb osztályokba vagy évfolyamokra fellépés – ismétlődő adatokban történő változás, ill. szükségszerűen változó (aktuális) adatok (érdemjegy)

Adatelemek és -blokkok

- ▶ a diák *személyi* adatai: név – kor (születési idő) – felekezet – nemzetiség – származási-születési hely (megye, régió, ország)
- ▶ *intézményi*: osztály-évfolyam, előző iskolák, pályaválasztás (a bevégzett iskola utáni)
- ▶ *tanulmányi*: érdemjegyek, hiányzás, ösztöndíj–tandíj, rendkívüli tárgyak
- ▶ *szülő-gondviselő*: név, minőség (nem), státus (rang-cím, rendi állás, tisztség, foglalkozás, foglalkozási állapot-minőség stb.), lakhely
- ▶ *extra*: szállásadó neve és címe, „észrevétel” (pl. oltás)

Anyakönyvi adatbázis alaptípusok

- ▶ *Névtár*: elvi-műfaji értelemben, olyan adattár, amely alapszerkezetét személyek nevének betűrendje alkotja és e nevek alá rendeződnek a tanulók iskolai jelenlétének és működésének adatai, illetve más egyéb adatok. A névtár lényegét abban kell látnunk, hogy egy adott személy összes adatával egy adatrekordon szerepel benne
- ▶ *Számítógépes anyakönyvi adatbázis*: adattár, amelyben egy adott személy több rekordon szerepelhet, mivel iskolai regisztrációja is ismétlődött (évenként-félévenként). Ebben az eljárásban a személyeket nem feltétlen kell azonosítani és rekordjaikat összekapcsolni, hanem az adatrögzítés lehet mechanikus

Névtár

- ▶ Előnye: az adatfeldolgozottság magas foka több forrás adatainak összekapcsolása révén gyors név szerinti keresés teljes körű adateléréssel
- ▶ Hátránya: nagy bonyolult szerkezetű adatrekordok; az egyes személyek rögzítés közben történő azonosítása általános történeti és forrásismeretet feltételez ezért időigényes.
- ▶ Értéke: az adatok személyekhez rendelése olyan jelentős „hozzáadott értéket” jelent, amelyet az adatbázis használójának már nem kell elvégeznie

Anyakönyvi adatbázis

- ▶ Előny: az adatrögzítés lehet mechanikus, az egyes személyek azonosítása és adatainak összekapcsolása az adatbázis mindenkor felhasználójának döntése
- ▶ Hátrány: ami az előny is, nincs „hozzáadott érték”, vagyis forráskritikai döntés és azonosítás
- ▶ Érték: a hagyományos anyakönyv elektronikus rekonstrukciója, annak eredeti digitális képi formátumával összekapcsolva a kutathatóság legmagasabb fokának biztosítása

Tapasztalatok – problémák – lehetőségek

- ▶ Névalakok és névváltozatok rögzítése
 - ▶ Helységnevek azonosítása és rögzítése
 - ▶ A szülő-gondviselő státusának azonosítása és rögzítése
-
- ▶ Kísérlet: anyakönyvi adatbázisból számítógépes névtár generálása vagy névtár funkcióval működtetése

A fenntartás és megosztás lehetőségei és esélyei

- ▶ TÁRKI Társadalomtudományi Adatbank 1985-től

Egy ideig archiválta az OTKA támogatásával megvalósuló társadalomtudományi kutatások adatbázisait

- ▶ ELKH TK Kutatási Dokumentációs Központ (KDK) 2013-tól a repozitóriumban tárolt adatok két nagy csoportra bonthatók:
 - metaadatok (leíró adatok TK-ban folytatott kutatásokról)
 - kutatási adatok (kvantitatív és kvalitatív adatok, kutatási dokumentáció)

- ▶ Egy külföldi példa: **HISTAT** (történelmi statisztika) platform
<https://histat.gesis.org/histat/>

a mannheimi Leibniz Társadalomtudományi Intézetben (GESIS) működő "Társadalomtudományi Adattár" ("Datenarchiv für Sozialwissenschaften", DAS) részeként